

**LÖNNSTAKERNE
OG
EEC**

red. Erling Hansen

**FOLKEBEVEGELSEN
MOT NORSK MEDLEMSKAP
I FELLESMARKEDET**

**Postboks 515 • Sentrum • Oslo 1 • Postgiro 20 86 69 • Bankgiro 8200.01.36065
TLF: 33 20 12**

L Ø N N S T A K E R N E O G E E C .

Av redaktør Erling Hansen.

Dersom Norge slutter seg til Fellesmarkedet, gir vi oss ut på en vandring som det ikke finnes noen vei tilbake fra. Det tas et skritt som for all fremtid vil bli bestemmende for den retning utviklingen skal få og de forhold vi skal leve under her i landet.

I en sak med så veldige virkninger er det nødvendig å ta standpunkt på bredest mulig grunnlag. De enkelte gruppers snevre egeninteresser kan ikke være avgjørende, på den andre siden er det både riktig og naturlig å ta utgangspunkt i ens egen situasjon og spørre i hvilken grad en eventuell tilslutning til EEC vil virke gunstig eller ugunstig inn på ens egne forhold. Et slikt utgangspunkt for vurderingen av spørsmålet kan åpne utsyn for sider av saken som man ikke tidligere har vært oppmerksom på.

Hva ville så være et naturlig utgangspunkt for landets lønnstakere når de skal ta stilling for eller mot Fellesmarkedet? Det må naturligvis bli forholdene i næringslivet og på arbeidsmarkedet, og hvilke muligheter de gir på kortere og lengre sikt for å kunne fremme spesielle interesser.

FELLESMARKEDET ÅPNER SLUSENE FOR KREFTENES FRIE SPILL.

Roma-traktaten tar som grunnlov for det nye supermarkedet åpent og utilslørt sikte på å skape en fornyelse for gammeldags næringsliberalisme, det som gjerne kalles kreftenes frie spill, en form for økonomisk virksomhet som vi her i landet har bekjempet med nebb og klør gjennom generasjoner. Ved lover og andre regulerende inngrep fra myndighetenes side er kapitalinteressenes frie utfoldelsesmuligheter i noen grad blitt begrenset, og arbeidstakerne selv har gjennom hovedavtaler, tariffavtaler og spesialavtaler skaffet seg et visst herredømme over sin egen situasjon. Det er på denne måten lykkes å minske de vilkårlige følger av en fri markedsøkonomi og i noen grad skape menneskelige anstendige forhold i arbeidslivet. Styrkeforholdet mellom de ulike interesser i vårt samfunn vurderes da også slik at mulighetene skulle ligge til rette for å gå

videre på denne ~~vei som avgjort~~ er i lønntakernes interesse. De økonomiske prinsipper som Roma-traktaten bygger på, gjør det avgjort ikke. De tar tvertimot sikte på å begrense bruken av de virkemidler de nasjonale myndigheter hittil har hatt for å skaffe seg en viss styring av det økonomiske liv. Samtidig som den reduserer mulighetene for statlige inngrep, knesetter den friheter for kapitalinteressene som vi på nasjonalt grunnlag ikke kunne tenke oss å innrømme dem.

Kapitalen skal kunne bevege seg fritt, heter det. Hva innebærer så det? Det innebærer at kapitalen skal settes inn der hvor den gir størst økonomisk utbytte, uavhengig av nasjonale grenser og menneskelige hensyn. Produksjonen skal foregå der hvor de naturlige forutsetninger er til stede som det vanligvis uttrykkes. Hva er de egentlig naturlige forutsetninger for å produsere her i landet? Skal økonomiske prinsipper spm Roma-traktaten legges til grunn blir det sannelig ikke mye. Det er ikke bare landbruket som da dømmes nedennom og hjem, men det vesentlige av vår hjemmeindustri og mye annen virksomhet. Å snakke om trygge arbeidsplasser på slike premisser er enten selvbedrag eller bløff. I virkeligheten skal arbeidstakernes interesser og alle andre interesser underordnes det frie markedets behov. Det kommer da også klart til uttrykk i Roma-traktatens bestemmelser om arbeidskraftens frie bevegelighet.

FRI BEVEGELIGHET AV ARBEIDSKRAFTEN.

Av hensyn til hvem?

Arbeidstakernes frie bevegelighet innebærer, som det heter i traktatens egen ordlyd, opphevelse av all forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap når det gjelder sysselsetting, lønn og andre arbeidsvilkår. Det er en formulering som ved første øyekast kunne forlede til å tro at bestemmelsene tok sikte på å fremme arbeidstakernes interesser, gi dem muligheter for fritt å reise omkring, ta seg arbeid der det måtte være å finne og på de samme vilkår som de innenlandske arbeidstakere. Det som nå finnes av nasjonale bestemmelser og nasjonal praksis som hindrer den frie bevegelighet skal jo gradvis avskaffes. Siktemålet er nok et annet. Roma-traktatens såkalte sosiale bestemmelser, som vi om litt skal komme tilbake til, forteller så klart som noen måtte ønske det at hovedhensikten er å sikre produksjonsvirksomheten den nødvendige tilgang av arbeidskraft til enhver tid og under skiftende konjunkturer. Prinsippet om den frie bevegelighet skal virke som et trekkspill for arbeidskraften innen medlemslandene. Belgen trekkes ut når det er gunstige konjunkturer et sted og arbeidskraftreservene strømmer til, mens belgen trekkes sammen igjen når sysselsettingsmulighetene er utnyttet eller reduseres og arbeidskraften strømmer hjem igjen.

Nå er det mer enn ~~sysselsettingsmuligheter som knytter lønnstakerne til hjemstedet~~, og selvsagt gir de seg ikke på vandring uten de er absolutt nødt til det. Men prinsippet i arbeidstakernes frie bevegelse viser hvor iskaldt teknologiske og inhumane de prinsipper er som Roma-traktaten hviler på. Lønnstakerne betraktes ikke som mennesker, men som rendyrket arbeidskraft. Den skal som produksjonsfaktor kunne settes inn hvor som helst, uten sentimentale hensyn til hjem, familie, omgangskrets, kultur-felleskap og alle de andre bånd som knytter mennesket til sitt miljø.

Men, det kan innvendes, en slik uønsket forflytning blir arbeidssøkende i noen utstrekning også påtvunget nå innenfor nasjonalstatens grenser. Det er riktig, og den forflytningen kan være vond nok, men den skjer dog på nasjonalt grunnlag hvor hverken forskjell i språk, levemåte, kultur eller andre ting er så stor som den blir for gjestearbeidere i annet land. Ved å drive en distriktpolitikk på fritt, nasjonalt grunnlag skulle det være langt større muligheter for å gi folk sysselsetting der de bor, og samtidig hindre befolkningskonsentrasjoner av en slik størrelse at livet blir noe nær uutholdelig.

ROMA-TRAKTATENS SOSIALPOLITIKK- EN KARIKATUR.

At Roma-traktatens bestemmelser om fritt arbeidsmarked helt og fullt er formet med næringslivets interesser for øye, fremgår så klart at man kan ønske det av dens såkalte sosiale bestemmelser.

Medlemsstatene er enige om, heter det i formålsparagrafen, at det er nødvendig å fremme en bedring av arbeidstakernes leve- og arbeidsvilkår. Det lyder besnærende, men allerede neste passus bringer en brutalt ned på jorden. Den er så intetsigende at den fortjener ordrett gjengivelse: De (altså medlemslandene) er av den mening at en slik utvikling vil følge både av at det felles marked virker gunstig for tilnærmingen mellom de sosiale systemer, av de fremgangsmåter som er fastsatt i denne Traktat, og av tilnærmingen mellom lover, forordninger og administrative forskrifter.

Det er ingen grunn til å tro at man er dum om man tross gjentatte gjennomlesninger ikke får tak i hva det her egentlig står. Ingen andre greier det heller. Skulle det antydes en fortolkning etter det følelsesinntrykk gjennomlesningen gir, måtte det være at den frie markedskonomen automatisk skal løse alle de problemer den selv skaper. En slik fortolkning i et hvert fall i full overensstemmelse med hele det grunnsyn som Roma-traktaten hviler på. Den såkalte sosialpolitikk på så vesentlige områder for lønnstakerne som sysselsetting, arbeidsvilkår, sosial trygghet yrkesutdannelse o.l. er rent skuebrød.

DET EUROPEISKE SOSIALFOND - en sårbehandling.

De som utformet Roma-traktaten og de interesser de opptrådte på vegne av, var naturligvis klar over at det økonomiske system de knesatte, ville kunne skape tilstander av en slik art at de må avdempes for å av-
verge sosiale eksplosjoner. Midlet er det såkalte Europeiske Sosialfond. Det er opprettet, heter det, for å bedre arbeidstakernes muligheter for å få sysselsetting og skifte arbeidssted og yrke innen Fellesskapet. Det er en klar tilkjennegivelse av at det ikke er mennesket som teller i denne sammenheng. Det er ikke det bekymringen gjelder, men produksjons-
livets tilgang av egnet arbeidskraft.

Arbeidskraften skal kunne skifte arbeidssted og skifte yrke, står det. Det vil si tilpasse seg strukturendringene og konjunkturenes skiftende arbeidskraftbehov. Sosialfondet dekker etter nærmere regler 50% av de utgifter som medlemsstatene anvender til å sikre arbeidstakerne ny produktiv sysselsetting ved yrkesomskolering og ved flyttebidrag. Atter engang det samme, det er det frie markedes behov som skal dekkes, ikke arbeidstakernes. De avspises med bidrag til å utdanne seg for et annet yrke eller økonomisk støtte til å forflytte seg til et annet sted.

Den såkalte sosialpolitikken er så gjennomsyret av denne tankegangen, at nær sagt ethvert sitat vil bli en gjentakelse. Likevel et eksempel til.: Fondet skal yte støtte til arbeidstakere som på grunn av foretakets omstilling til annen produksjon er blitt helt eller delvis arbeidsløse, står det et sted. Igjen denne omsorgsfulle tilrettelegging av forholdene for strukturrasjonalisering på kapitalens premisser, igjen den grunnleggende holdning til lønnstakerne som en umenneskeligjort produksjonsfaktor.

Sosialfondets primære formål er med andre ord å lappe på eller plastre over de næringsliberale sår og sosiale urenligheter som næringsliberalisme eller kapitalinteressenes frie spill nødvendigvis må føre med seg.

SYSSELSETTINGSPOLITIKK UTEN REELT INNHOLD.

Mens Roma-traktaten altså omhyggelig rydder grunnen for alt som kan hindre arbeidskraftens frie sverming innenfor Fellesmarkedets grenser, unnlater den som man kunne vente å forplikte seg til reelle tiltak som kunne mestre de sosiale problemer som nødvendigvis må oppstå i kjølvannet av en slik frihet. Roma-traktaten har f.eks. ikke et ord om boligpolitikk. Underbringelsen av den migrerende arbeidskraften er åpenbart ikke dens sak. Resultatet er da også blitt hva man kunne vente: gjestearbeidere som er havnet i de minst tiltrekkende yrker og i de dårligst betalte fag og som lever en braketilværelse i språklige og kulturelle

ghettoer.

Istedet for en virkelig sysselsettingspolitikk, blir arbeidstakerne budt skuebrød som yrkesopplæring, omskolering, videreopplæring, flyttehjelp. Hvis det oppstår alvorlige forstyrrelser på arbeidsmarkedet, skal arbeidskraftmyndighetene underrettes om dette, heter det i retningslinjene. Arbeidstakerne skal i så fall frarådes å søke slike distrikter og yrker! Det er Roma-traktatens sysselsettingspolitikk i et nøtteskall. Den pålegger ikke de respektive myndigheter i medlemslandene å skape sysselsettingsmuligheter der befolkningen er. Intet medlemsland er pålagt å sørge for full sysselsetting. En slik bestemmelse ville ha bygd på forpliktende medmenneskelig ansvar, og det er ikke Roma-traktatens sak.

FORPLIKTENDE BESTEMMELSER BLIR TILSIDESATT.

Hvor lite forpliktende den såkalte sosialpolitikken i Roma-traktaten er, fremgår av den skjebne som bestemmelsen om lik lønn for kvinner og menn for samme arbeid har fått. Dette er en av de få bestemmelser som virkelig er konkret utformet, idet den sier at

hver medlemsstat skal i løpet av første etappe gjennomføre og deretter sørge for den fortsatte anvendelse av prinsippet om lik lønn til mannlige og kvinnelige arbeidstakere for samme arbeid.

Den første etappe det her henvises til, løp ut 31/12.1964.

Til dato er det ikke skjedd det ringeste på dette området.

DÅRLIGERE MULIGHETER FOR LØNNSTAKERNE INNENFOR SUPERMARKEDET.

Mulighetene for lønnstakerne og deres organisasjoner må nødvendigvis bli dårligere innenfor en markedsdannelse som bygger på de prinsipper Fellesmarkedet gjør. Likegyldig hvilke fiffige bortforklaringer som nyttes, begunstiger Roma-traktaten kapitalinteressene på arbeidstakerinteressenes bekostning. De nasjonale myndigheters beskyttelse kan heller ikke påregnes i samme utstrekning som før. Deres muligheter for å gripe regulerende inn i det økonomiske liv er blitt redusert. Balansen har tippet over fra myndighetene til industrien ved at kapitalen har fått enda bedre konsentrasjonsmuligheter og enda friere armslag enn før.

Å påstå, slik det har vært gjort, at fagbevegelsen for eksempel skulle kunne hankses med de store internasjonale konserner eller multinasjonale selskaper ved at Norge går inn i Fellesmarkedet, er med respekt å melde det rene tøv. De multinasjonale selskapene begrenser seg for det første ikke til den lille del av Europa som Fellesmarkedet utgjør, de er verdensomspennende i sin karakter. Sentrale tariffoppgjør med disse gigantene

måtte om det i det hele tatt er mulig, skje på et langt bredere grunnlag enn Fellesmarkedslandene. For det annet vil disse selskaper - med virksomheten spredd over hele verden få enda bedre operasjonsmuligheter innenfor Fellesmarkedet ved den frihet Roma-traktaten knesetter. Fellesmarkedet er som skreddersydd for kapitalkonsentrasjon og stordrift på storkapitalens premisser.

Langt sannsynligere er det at de nasjonale fagorganisasjoner vil få sterkere krefter å binde an med, og vanskeligere forhold å arbeide under. Riktignok er det vanlig under alle forhold at arbeidsgivere i forhandlinger henviser til konkurrenter andre steder, som begrunnelse for å kunne avslå de krav som fremmes, men det er himmelvid forskjell på henvisninger til nasjonale forhold og bedrifter innenfor en markedsdannelse som bygger på trossetningen om fri konkurranse. På det nasjonale plan forhandler man for hele industrier under ett. Henvises det til konkurrenter blir det iallfall konkurrenter bakom grenseskiller med tolltariffer, fraktforskjeller, ulike sosiale omkostninger og en mengde andre ulikeartede forhold. Det kan umulig lette norsk fagbevegelses forhandlinger i tilfelle medlemskap i Fellesmarkedet å bli møtt med henvisning til bedrifter i Belgia eller Luxemburg.

SOLIDARITET MED HVEM OG MED HVA?

Lønnstakernes gamle prinsipp om solidaritet over landegrensene er også trukket inn i medlemskapsdebatten, karakteristisk nok ikke minst fra hold som tidligere har fått dette begrepet i vrangstrupen. Nå spør de freidig hvor solidariteten er blitt av når den tallmessig sterke norske fagbevegelse ikke kommer sine mindre begunstigede partnere på kontinentet til hjelp, med tyngden av sin innflytelse og sterke demokratiske tradisjoner. Det er bare ett dekkende svar på spørsmålet: dette er demagogi av reneste vann.

De norske fagorganiserte er ikke bare villige til å fortsette sitt samarbeid på faglig grunnlag med våpenbrødre på kontinentet, men til å forsterke det. Et slikt samarbeid er ikke avhengig av noe medlemskap i Fellesmarkedet. Under enhver omstendighet skal vi fortsatt samarbeide med lønnstakerne og deres organisasjoner verden over, ikke bare i "det lille Europa". Norske lønnstakere sier nei til å underordne seg et økonomisk system som Fellesmarkedets, ikke av egoistiske grunner, men fordi det er i strid med deres syn på samfunnsutviklingen og fordi det forringer deres muligheter for landevinninger som direkte og indirekte virkelig kan komme andre tilgode.